

23. februar 2023

J.nr. 2023 - 990

Kontor:
Forretning og Styring 3 [FS3]

Initialer:
swc

Samrådsspørgsmål E

- Tale til besvarelse af spørgsmål E den 23. februar 2023.

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for, hvilke konkrete initiativer ministeren agter at iværksætte for at indkræve udenlandske studerendes misligholdte SU-gæld, som ifølge P1 Morgen er vokset fra 800 mio. kr. til ca. 1.3 mia. kr., og endvidere oplyse, hvad ministeren vil gøre for at bremse denne udvikling?

Indledning

Vi har et verdensklasse SU-system i Danmark. Det har vi, fordi det klogt. Som samfund lever vi af vores kompetencer. Og det har vi, fordi det er retfærdigt: Det skal ikke være forældrenes pengepung, der skal afgøre, om et ungt menneske skal kunne få en uddannelse.

Men det er selvfølgelig ikke tilfredsstillende, at nogle tager SU-lån uden at betale tilbage. Så tak, fordi jeg måtte komme i dag og redegøre for inddrivelsen af misligholdt SU-gæld, som er stiftet af både herboende og udrejste personer med dansk og andet statsborgerskab.

Det giver mig lejlighed til at fortælle lidt mere om:

1. Sagens hovedtal og fakta
2. Muligheder for at inddrive gælden hos SU-skyldnerne og status på og perspektiverne for de initiativer, vi har sat i gang på området.

Derefter vil uddannelses- og forskningsministeren, som også er inviteret med til samrådet i dag, orientere dels om rammerne for tildeling af SU og SU-lån og dels om arbejdet med gældsforebyggende initiativer i opkrævningsfasen.

Jeg er i sagens natur optaget af, at alle, der har gæld til det offentlige, skal betale pengene tilbage til fælleskassen. Også på det her område.

Det er vigtigt at have for øje, at når ubetalt gæld havner i Gældsstyrelsen til *inddrivelse*, så er det fordi, at det ikke har været muligt for andre

offentlige myndigheder at få skyldnerne til at betale på normal vis i *opkrævningsfasen*.

Det er derfor typisk de skyldnere med lavest betalingsevne og betalingsvilje, som ender hos Gældsstyrelsen. Det gælder generelt for al gæld.

Det gør ikke opgaven lettere, hvis skyldnerne bor i udlandet, hvor Gældsstyrelsen ikke har beføjelser til at inddrive gælden med tvang, og hvor vi ikke har et samarbejde med myndighederne om at inddrive SU-gæld.

Fra et inddrivelsesperspektiv er det bopælen og *ikke* nationaliteten, der er afgørende. De værktøjer, som de danske myndigheder har til rådighed i inddrivelsen, bestemmes kort sagt af, om skyldneren bor her i landet eller i udlandet.

For at vise, hvordan gælds billedet for SU-skyldnere ser ud, har jeg medtaget og omdelt en planche med nøgletal. Jeg vil fremhæve nogle få hovedtal.

Tal og fakta om SU-gæld under inddrivelse relateret til udleveringsplanche

Når vi ser på det samlede antal skyldnere med misligholdt SU-gæld, så har ca. 120.000 dansk statsborgerskab, mens ca. 18.000 skyldnere har et andet statsborgerskab end dansk.

Godt 13.000 skyldnere har bopæl i udlandet. Ud af disse 13.000 udrejste skyldnere har størstedelen - ca. 8.000 - dansk statsborgerskab.

Som nævnt er det bopælen, der er afgørende for vores muligheder for at inddrive gælden. Skyldnere med bopæl i Danmark har gæld for i alt 11,3 mia. kr.

Skyldnere med bopæl i andre lande har gæld for 1,2 mia. kr. De udenlandske statsborgere i denne gruppe tegner sig for 350 mio. kr. i SU-gæld. Det er altså disse 350 mio. kr. vi taler om, når vi taler om udlændinge, som stifter SU-gæld i Danmark og efterfølgende rejser ud uden at betale tilbage.

Jeg synes, at det er vigtigt, at vi har en fælles, faktabaseret referenceramme, og at vi har proportionerne på plads.

Inddrivelse hos herboende SU-skyldnere

Al ny SU-gæld har siden 2020 været oversendt til det nye inddrivelses-system PSRM.

Samtidig har SU-gæld været prioriteret i Gældsstyrelsens oprydning af gældsposter i det gamle inddrivelsessystem, DMI.

Det har ført til, at ældre SU-gæld for ca. 1,9 mia. kr. har kunnet overføres til PSRM, hvor der blandt andet kan foretages lønindeholdelse. Lønindeholdelse er et af de mest effektive inddrivelsesredskaber, hvor der kan trækkes en procentdel af lønnen eller anden A-indkomst før udbetaling, og det kan bruges til at dække gældsposter. Det svarer til, at 42 pct. af SU-gælden aktuelt ligger til inddrivelse i PSRM.

Da størstedelen af borgere med SU-gæld under inddrivelse opholder sig i Danmark, kan Gældsstyrelsen inddrive gælden på almindelig vis uanset skyldnerens statsborgerskab. Det gælder som nævnt ved

lønindeholdelse for gældsposter i PSRM, men også med et andet effektivt redskab, som er modregning i overskydende skat. Her undlader man at udbetale en overskydende skat til skyldneren og bruger den i stedet for til at dække gæld. Derudover kan der anvendes rykkere, afdragsordninger og udlæg i skyldners bankindeståender eller andre aktiver.

Derfor var langt størstedelen af den SU-gæld, som det lykkedes at inddrive i 2022, også fra herboende skyldnere.

Den samlede SU-gæld – opgjort i faste priser – er de seneste fem år (2018-2022) steget fra ca. 9 mia. kr. til 12,5 mia. kr. Det skyldes, at den samlede tilgang af gæld har været større end afgang.

Mens den årlige tilgang af nye gældsposter til inddrivelse i faste priser ligger relativt stabilt på ca. 1,5 mia. kr., har tilskrivningen af inddrivelsesrenter drevet den samlede gæld op.

Samtidig er andelen af skyldnerne, som ikke har betalingsevne, i størrelsesordenen 50 pct., og mange skyldnere har store gældsposter, som det vil tage mange år at inddrive. Hvis skyldnere også har andre gældsposter

end SU-gæld, som ligger foran i dækningsrækkefølgen, skal de afdrages før SU-gælden.

Derfor vil jeg også gerne fremhæve, at den politiske aftale om *Nedbringelse af danskernes gæld* fra juni 2022 omfatter en nedsættelse af inddrivelsesrenten med fire procentpoint ved at halvere rentetillægget fra otte pct. til fire pct.

Herudover forenkler og styrker vi lønindeholdelsen, så både skyldnere under den såkaldte lavindkomstgrænse – det vil sige kontanthjælpsgrænsen med og uden forsørgerpligt – og skyldnere med høje indkomster kommer til at afdrage mere på alle typer gæld – også SU-gæld.

Vi behandler netop nu et lovforslag i Folketinget, der skal udmønte aftalen, og vi forventer, at inddrivelsesrenten bliver nedsat pr. 1. juli 2023, og at den styrkede lønindeholdelse bliver iværksat fra efteråret 2023.

Inddrivelse hos udrejste SU-skyldnere

Skiftende regeringer og skatteministre har måttet erkende, at det er svært at inddrive gæld fra udrejste personer, da Gældsstyrelsen ikke har

myndighedsbeføjelser i udlandet. Det betyder, at Gældsstyrelsen ikke kan anvende tvangsinddrivelse, fx lønindeholdelse eller modregning i overskydende skat, som det er tilfældet for herboende skyldnere.

Gældsstyrelsens muligheder begrænser sig til at udsende rykkere til skyldnere, som bor i udlandet, hvis de ellers har kontaktoplysningerne.

Jeg har i min ministertid arbejdet videre med initiativerne i den såkaldte syvpunktsplan, som blev lanceret af den daværende regering i 2018. Jeg vil ikke gå i detaljer, men overordnet konstatere, at der samlet set har været begrænset fremdrift og effekt af initiativerne.

Det gælder dels det *internationale spor* med at finde en fælles løsning i EU, som giver mulighed for at inddrive SU-gæld fra skyldnere bosiddende i EU-landene og dels bilaterale drøftelser med udvalgte lande om inddrivelsesaftaler. Jeg vil dog gerne understrege, at et fælles EU-redskab vil være én af de mest effektive løsninger på vores udfordring, og vi arbejder derfor også videre med det spor, selvom det ser ud til at have lange udsigter.

Tilsvarende har der været beskeden fremdrift i et pilotprojekt om at gennemføre prøvesager via domstolene i henhold til den såkaldte Bruxelles I-forordning for at afklare, om forordningen kan bruges til at inddrive SU-gæld. Der er således endnu ikke prøvesager, der er nået så langt, at der foreligger en afklaring heraf.

Derimod er der positive takter i forhold til drøftelser og nedsættelse af en arbejdsgruppe mellem de nordiske lande om at udvide det nordiske samarbejde om inddrivelse af gæld til det offentlige, som ikke er skattegæld. Skatteministeriet har indledningsvist påtaget sig en drivende rolle for gruppen og har netop indkaldt til det første konstituerende møde i arbejdsgruppen. Det er en mulighed for, at arbejdet i arbejdsgruppen vil resultere i en kommende aftale blandt de nordiske lande, der giver mulighed for at inddrive, blandt andet, SU-gæld.

I det *nationale spor* samarbejder vi med en privat inkassovirksomhed om at inddrive SU-gæld i Norden, og der har forgæves været gennemført et yderligere EU-udbud i 2021 for at udvide samarbejdet til at omfatte flere lande.

Ingen private inkassovirksomheder bød på opgaven.

Der er herudover gennemført lovgivning om adresseoplysningspligt for skyldnere med gæld over 100 kr., som inden de rejser ud skal oplyse deres udenlandske adresse. Hvis man undlader, kan det straffes med bøde. Men såfremt skyldner er rejst til udlandet uden at oplyse sin udenlandske adresse, er det jo i sagens natur vanskeligt at pålægge bøden, og det er således reelt vanskeligt at håndhæve den oplysningspligt.

Derfor er det også samlet set min vurdering, at mulighederne for at forbedre inddrivelsen over for udrejste SU-skyldnere på den korte bane er begrænsede, og at det vil kræve international opbakning, som der arbejdes på at opnå. Det er dog desværre ikke kun os i Danmark, der sætter tempoet for det internationale arbejde.

Jeg vil herefter overlade ordet til uddannelses- og forskningsministeren, hvorefter uddannelses- og forskningsministeren og jeg selvsagt står til rådighed for opfølgende mundtlige og skriftlige spørgsmål.